

Speech door Mw. Els Swaab namens de Raad voor Cultuur, zoals uitgesproken op het tweede Nationaal Media Coach Congres d.d. 31 maart 2010

Op 31 maart 2010 vond het tweede Nationaal MediaCoach Congres plaats. Als gastspreker had de NOMC Mw. Els Swaab uitgenodigd, voorzitter van de Raad voor Cultuur. Zoals bekend was het de Raad die de term Mediawijsheid en MediaCoaches geeft geïntroduceerd. Zie www.cultuur.nl (advies juli 2005,

Mediawijsheid, de ontwikkeling van nieuw burgerschap'). Het advies van de Raad voor mediacoaches in het onderwijs heeft de door o.a. Media Rakkers en Kinderconsument in het leven geroepen Nationale Opleiding MediaCoach zo'n 3 jaar geleden niet alleen ter harte genomen: we hebben het advies uitgebreid met andere werkerreinen zoals bibliotheek, mediatheek, jeugdhulpverlening etc. Inmiddels (april 2010) zijn er ruim 550 Nationaal MediaCoaches opgeleid en gecertificeerd. Mw. Els Swaab sprak in onderstaande lezing haar waardering uit voor deze betrokkenen. Haar lezing verdient het om verder verspreid te worden. Bij deze!

© www.nomc.nl Nationale Academie voor Media & Maatschappij, april 2010
www.mediaenmaatschappij.nl Fotografie: FotoStudioAlkmaar.nl

Geachte dames en heren,

Dank voor de uitnodiging dat ik u hier mag toespreken en dat u met zovelen bent gekomen. De organisatie heeft een bijzondere plenaire sessie voor u in petto met twee sprekers die, laat ik het zo zeggen, nogal van elkaar verschillen - al was het alleen maar in leeftijd. Eerst mag ik als voorzitter van de Raad voor Cultuur iets zeggen, en daarna zo staat het in het programma, Jelle Prins, whizzkid en ontwerper van iPhone applicaties. Ik ben in ieder geval razend benieuwd naar de bijdrage van Jelle en ik hoop er veel van te leren, maar eerst zal ik u iets vertellen –althans zo is mij gevraagd- over de rol van de Raad voor Cultuur bij de ontwikkelingen op het gebied van mediawijsheid.

Dames en heren,

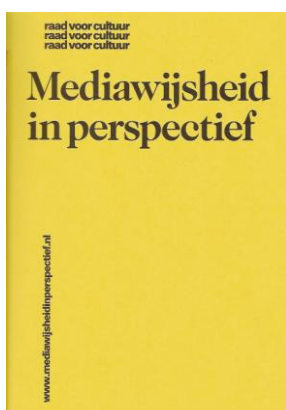
Een dag de krant bijhouden, het nieuws volgen en we kunnen niet anders concluderen dan dat de samenleving tot in de haarvaten is doordrongen van media: oude media zoals radio, tv of nieuwe media zoals mobiele telefoons, internet of Twitter. De observatie dat media

overal zijn en dat er iets moest met die ontwikkeling was de grondslag voor het allereerste advies van de Raad voor Cultuur over media-educatie in 1996.

We spreken hier dus van ver vóór de introductie van het begrip mediawijsheid. Het was de periode dat de overheid druk bezig was plannen te maken voor de introductie van ict in het onderwijs. Scholen moesten immers de beschikking krijgen over computers. Daarmee ging er veel aandacht uit naar de technische en instrumentele kant van het gebruik van ict, zoveel zelfs dat de Raad het in 1996 noodzakelijk achtte om een ongeraagd advies uit te brengen over media-educatie in het onderwijs. Het advies werd uitermate positief ontvangen maar de belangrijkste aanbeveling – de integratie van media-educatie in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs- werd niet overgenomen. Wel kwam er een door OCW gefinancierde Stuurgroep Media-educatie die activiteiten voor het onderwijs gingen ondernemen en werd er een Platform Media-Educatie opgericht dat onder meer met een website bestaande initiatieven op het gebied van media-educatie zou bundelen en ondersteunen.

In 2004 besloot de Raad voor Cultuur zich weer te buigen over het onderwerp media-educatie. Terugkijkend naar wat er allemaal sinds 1996 was gebeurd, was de Raad niet onverdeeld positief. Hij stelde vast dat ‘er veel spelers zijn, rijp en groen, groot en klein, maar dat van kennisoverdracht, continuïteit en effectiviteit nauwelijks sprake is’. Maar de belangrijkste aanleiding voor een nieuw advies lag in de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Maatschappij en cultuur raakten (en raken) steeds verder gemedialiseerd. Weinig blijft onberoerd door de media of door het effect van de media, van elementen in een omgeving zijn media de omgeving zelf geworden. Daarmee verandert de positie van de burger. Zonder de mogelijkheden van internet zou de overheid nooit het beroep op de zelfredzaamheid van de burger kunnen doen dat ze nu doet. Tegelijkertijd geven diezelfde mogelijkheden burgers de kans zich aan het democratisch proces te onttrekken.

De Raad besloot om het nieuwe advies te positioneren op het kruispunt van medicalisering en democratie. Er werd al snel afscheid genomen van de term media-educatie omdat deze term teveel verbonden was met onderwijs en jongeren. Bovendien was de term te beperkt voor de denkrichting die men inmiddels was ingeslagen: educatie als één van de vele manieren om te komen tot mediacompetentie. Overal waar media gemaakt of gebruikt wordt moet aandacht zijn voor mediacompetenties. Uiteindelijk koos de Raad voor de term Mediawijsheid. En daarmee had het advies zijn titel gevonden: ‘ Mediawijsheid. De ontwikkeling van nieuw burgerschap’ .

Het begrip Mediawijsheid bleek een schot in de roos. De Raad had met de introductie ervan niet voorzien hoe snel en vanzelfsprekend die term ingeburgerd zou raken. De urgentie die de Raad in 2005 voelde bij de introductie van de term werd breed gedeeld. Het belang van het begrip mediawijsheid is dat het de hele samenleving aangaat. Op allerlei terreinen spelen immers vragen een rol over de toegang tot en betekenis van media en informatie, over de actieve rol van mensen bij de productie van media en over de nieuwe sociale en institutionele verbanden die kunnen ontstaan. Mediawijsheid beslaat naast onderwijs ook terreinen als zorg, politiek of veiligheid dienen burgers mediawijs te zijn. Het advies: 'Mediawijsheid. De ontwikkeling van nieuw burgerschap' ging over al die terreinen.

Het voert te ver hier om het gehele advies toe te lichten vandaar dat ik mij beperk tot het gedeelte dat over onderwijs gaat. Voor het onderwijs pleitte de Raad niet voor een apart vak media-educatie of mediawijsheid maar stelde hij inpassing voor van aspecten van mediawijsheid in de uitvoering van de doelen voor het zogenaamde burgerschapsonderwijs. Verder bepleitte de Raad het aanstellen van mediacoaches op scholen, zo staat er 'Deze bieden begeleiding en inspiratie bij mediaonderwijs op de eigen school, dragen zorg voor continuïteit en ontwikkelen projecten met buitenschoolse partners. Ook biedt hij begeleiding en inspiratie bij het mediaonderwijs op de eigen school'. Het advies werd goed ontvangen, veel van de aanbevelingen werden uitgevoerd waaronder de aanbeveling over de mediacoaches. Ik ben dan ook buitengewoon trots dat ik u hier allen zie, nauwelijks vijf jaar na het verschijnen van het advies. Er zijn inmiddels al 550 mediacoaches en dat aantal zal nog verder toenemen.

Het belang van de mediawijsheid kan niet worden overschat. We staan middenin, of beter nog, aan het begin van de veranderingen die de medialisering met zich meebrengt. Steeds weer nieuwe mogelijkheden en toepassingen van media en mediagebruik zorgen ervoor dat mediawijsheid actueel blijft. Mediawijsheid zal ook de komende jaren nog hoog op de maatschappelijke en politieke agenda staan. Ook de Raad voor Cultuur blijft de ontwikkelen rondom mediawijsheid met veel interesse volgen en heeft het onderwerp prominent op de agenda staan.

We leven in verwarrende tijden. Ik zei het al eerder, ook op het terrein van de politiek dienen mensen mediawijs te zijn. Er is geen tijd geweest dat een partij als de PVV met zulke rabiate standpunten op het gebied van kunst en cultuur zo hoog in de peilingen heeft gestaan. Keer op keer weet deze partij de media op een effectieve manier te gebruiken voor de verkondiging van hun kort door de bocht geformuleerde uitspraken. Uw werk om kinderen, jongeren en andere

burgers op een goede manier te laten omgaan met de media is nu belangrijker dan ooit.

Ik wens u een inspirerende middag toe.